

ULUSLAR ARASI İLİŞKİLER KAVRAMI

Cansın AKSOY*

Rusya- İran Hattı (Russian – Iranian Line)

1991 yılından sonra Kafkasya ve Orta Asya'da yaşanan güç çekişmesinde, ABD – Türkiye – İsrail eksenine karşı birbirine yakın politik tutum takınan Rusya ve İran'ın bölgesel yakınlaşma politikalarıyla oluşan siyasi ortaklık.

Devlet edimi doktrini (Act of State Doctrine)

Bir devletin kendi sınırları içinde yapmış olduğu herhangi bir uygulamanın, yabancı bir ülkenin ulusal mahkemesine dava konusu olmayacağı ilkesi.

Gizli kanal diplomasisi (Back Channel Diplomacy)

Düşman taraflar arasında gayr-ı resmi sığata sahip kişiler ya da üçüncü taraflar kullanılarak gizli iletişim kanalları aracılığıyla yürütölen diplomasi biçimi.

Dış Politika Amaçları (Objectives of Foreign Policy)

Dış politika amaçları, dış politikanın başarılması amacıyla düzenlendiği sonuçlardır. Bu amaçlar, uluslararası toplumda bir devletin ilişkilerini korumak veya değiştirmek, çalışan karar-alıcı birimler veya kişilerce belirlenir. Birçok devletten devlete değişen bir çeşitlilik gösteren belli başlı amaçlar da şunlardır: Kendi varlığını koruma ve savunma, güvenliğini sağlama, ulusal olarak güçlü olma, ulusal prestij, ideoloji ve gücün korunması ve güçlendirilmesi.

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Dördüncü Sınıf Öğrencisi

Yatıştırma Politikası (Appeasement Policy)

Saldırı tehdidi karşısında saldırgan devlete karşı uygulanan politika demektir. Bu türden bir politika, soruna barışçı bir çözüm getirebileceği gibi, saldırgan devletin egemenliğinin artmasına da yol açabilir. Örneğin, Versay sisteminin çöküşünden sonra, İngiltere'nin Nazi Almanya'sına karşı uyguladığı "yatıştırma politikası" sonucu imzalanan İngiliz-Alman anlaşması.

Morgenthau Planı

İkinci Dünya Savaşı'ndan mağlup çıkan ve işgal olunan Almanya'nın artık bir sanayi ülkesi olmaktan çıkarılarak, bir tarım ülkesi haline getirilmesini amaçlayan, Amerikalı uzman Morgenthau'un hazırladığı bir plandır. Bu plan tam bir onay görüp uygulanmadı ise de, işgalci devletler savaş tazminatı yerine Alman sanayiinin zaten zayıflamış bulunan gücünü hiçe indirdiler. Ancak, Almanya 10-15 yıl içinde, "Alman mucizesi" denen bir kalkınma ve gayret göstererek yine Avrupa'nın en güçlü sanayi ülkesi oldu.

Nükleer Kış (Nuclear Winter)

Nükleer silahlara sahip devletler arasında yapılacak bir savaşta bütün nükleer silahların karşılıklı kullanılmasıyla dünya ve insan üzerinde oluşturacağı etki ve yeni oluşacak olan yaşam ortamını ifade eder. Nükleer kışın çevresel etkisi, insan yaşamının devam edip etmeyeceğini soru olarak bırakmaktadır. Nükleer patlamaların bundan başka etkileri ise genel bir radyoaktif serpinti ve dünyanın ozon tabakasının yok olması.¹

¹ Ahmet Emin, Dağ, Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi Sözlüğü, Ağaç Yayıncılık, Üçüncü Basım, Ocak 2009.